

Küresel Eğitim Raporu ve Türkiye

Birleşmiş Milletler Eğitim Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO), Küresel Eğitim İzleme Raporu (*Global Education Monitoring Report - GEM Raporu*) 24 Ekim'de yayımlandı. Raporda Türkiye'ye dair de çarpıcı sonuçlar var. Eğitim Reformu Girişimi (ERG), Küresel Eğitim İzleme Raporunu inceledi ve Türkiye'yle ilgili önemli tespitleri bir araya getirdi.

Öğrencilerin yüzde 30'u matematik becerisinden yoksun

GEM raporu matematik alanında minimum düzeyde becerilere sahip olan öğrencilerin yüzdesinin gerek ilkokul, gerekse ortaokul ve lise seviyesinde birçok ülkede düşük olduğunu gösteriyor. Örneğin Güney Afrika, Fas, Kuveyt'in içinde bulunduğu bir grup ülkede 8. sınıf öğrencilerinin yarısından azı temel matematik yeterliğine ulaşabilmiş durumda. Singapur, Kore, Hong Kong'ta öğrencilerin tamamına yakını temel matematik becerilerine sahip. Türkiye'de ise bu oran %70'te kalıyor.

Uzmanlar, Türkiye'de bu yıl yenilenen öğretim programlarında üst düzey düşünme becerilerinin kullanılmasını gerektirecek, bilişsel alanın bilme basamağının üstüne çıkan kazanım ifadelerinin sayıca az olduğunu belirtiyor. Bu, yakın gelecekte öğrencilerin temel öğrenme çıktılarının üzerine çıkamayacağına işaret ediyor olabilir.

Türkiye engellilerin okul terkinde Avrupa'da birinci

Raporda dikkat çekilen bir başka nokta da kimi Avrupa ülkelerinde eğitim-öğretimden erken ayrılan öğrencilerin önemli bir yüzdesinin engeli bulunan öğrenciler olması. Türkiye'de engeli olduğunu belirten 18-24 yaş arası gençlerin okuldan erken ayrılma oranı %60'ın üzerinde. Bu seçilmiş 25 Avrupa ülkesi içindeki en yüksek oran.

Öğretmenin özerkliği 11 yıldır düşüyor

Raporda dikkat çekici bir başka bulguya göre Türkiye, öğretmenlerin ders içeriğine karar vermede en az söz sahibi olduğu ülkelerden biri ve öğretmenlerin bu konudaki özerkliği 2006'dan 2015'e dek giderek azalmış. Türkiye'de öğretmenlerin derslerin içeriğine karar verebildiği okulların oranı %20'nin altında kalırken, Çek Cumhuriyeti, Birleşik Krallık ve Estonya'da bu oran %100'e yakın. Analiz edilen 49 ülkenin çoğunda öğretmenlerin bu konudaki özerkliği artma eğiliminde.

Türkiye'de alt yapı sorunu eğitimi olumsuz etkiliyor

Fiziksel altyapı sorunları dezavantajlı öğrencilerin öğrenim gördüğü okulları daha olumsuz etkiliyor. Eğitim ortamlarının fiziksel altyapılarının güvenli olması esastır. PISA 2015'te, Kolombiya, Kosta Rika, Endonezya, Ürdün ve Meksika'daki ortaöğretim yöneticilerinin yaklaşık %40'ı altyapı sorunlarının eğitimi önemli ölçüde etkilediğini belirtiyor. Türkiye'de, dezavantajlı öğrencileri olan okul yöneticilerinin %69'u öğretimin fiziksel altyapı sorunlarından etkilendiğini belirtiyor. Türkiye'deki ilköğretim okulu müdürlerinin %60'tan fazlası, okullarında yeterli öğretim alanı olmamasının eğitimi engellediğini belirtiyor. Müdürlerin yarıdan fazlası da, okuldaki ısıtma ve soğutma sisteminin eğitimi engellediğini belirtiyor. Türkiye her iki konuda da değerlendirilen 13 ülke arasında en yüksek oranlara sahip. Benzer bulgular ERG ve TEGV'in birlikte yürüttüğü [Çocukların Gözünden Okulda Yaşam](#) araştırmasında da karşımıza çıkıyor. Araştırma kapsamında görüşülen ilköğretim çağındaki çocuklar arasında okulunun iyi ısınmadığını belirten çocukların oranı ikili öğretim veren okullarda %41'i buluyor. Yüzyüze görüşmelerde kışın sınıfta çok üşüdüğünü, hatta kabanyla oturduğunu belirten çocuklar olduğu ortaya çıkıyor.

Kızlar matematikte daha başarılı

Matematik okuryazarlığındaki cinsiyetler arası farkı ilkokulda kızların, ortaokul ve lisede ise erkeklerin aleyhine. Okuma becerilerinde kızların oğlanlara olan üstünlüğü hemen her ülkede oldukça belirginken, matematik okuryazarlığında cinsiyetler arası başarı farkında ülkelere göre farklı trendler mevcut. Raporda bulunan cinsiyet eşitliği endeksine göre Türkiye'de hem 4 hem de 8. sınıflar düzeyinde matematik alanındaki başarı farkı kızlar lehine.

Eğitim sistemine değil, öğretmene güven var

Öğretmenlere duyulan güven eğitim sistemine duyulan güvenin üzerinde. Öğretmen çocuğun öğrenmesinde ve mutlu olmasında en önemli aktörlerden biri. GEM raporunda, öğretmenlerin bu sorumluluğu yerine getirebilmeleri için öğretmene duyulan güvene önem atfediliyor. Raporda 21 ülke için yapılan değerlendirme, genel olarak öğretmenlere duyulan güvenin eğitim sistemine duyulan güvenin üzerinde olduğu vurgulanıyor. Türkiye’de, öğretmenlere duyulan güven 10 üzerinden yaklaşık 6,5 iken eğitim sistemine duyulan güven yaklaşık 4,5. Ancak rapor, öğretmene güven duymakla saygı duymanın aynı anlama gelmediğine dikkat çekiyor.

Ailelerin eğitim harcaması

Türkiye’de özel okullarda öğrenim gören çocukların sayısı son yıllarda hızla artıyor; buna bağlı olarak hanehalkları tarafından yapılan eğitim harcamaları da artıyor. GEM raporunda, hanehalkları tarafından yapılan eğitim harcamalarının toplam eğitim harcamasının önemli bir bölümünü oluşturduğu vurgulanıyor. Türkiye’de eğitime yapılan harcamaların gayri safi yurtiçi hasılaya (GSYH) oranı %6’ya yaklaşıyor; ancak hanehalkları tarafından yapılan harcamalar çıkarıldığında bu oran yalnızca %4,8.

Gem Rapor Hakkında

2002’den bu yana küresel eğitim hedeflerini izleyen raporlar yayımlayan UNESCO’nun bu yılki raporunun ana konusu hesap verebilirlik. Rapor, eğitim hedeflerine ulaşmak için iyi yönetim ilkelerinin ne kadar büyük önem taşıdığını vurguluyor. Raporda, dünyada halen 264 milyon çocuğun eğitime erişemediği, “Herkesi kapsayan ve herkese eşit derecede kaliteli eğitim sağlamak” için hesap verebilirliğin büyük önem taşıdığını vurguluyor. Türkiye özelinde hesap verebilirlik de dahil olmak üzere iyi yönetim ilkelerinin eğitim politikalarında ne kadar gözetildiği ise Eğitim Reformu Girişimi (ERG) tarafından 10 yıldır hazırlanan [Eğitim İzleme Raporları](#)’nda değerlendiriliyor.

Kaynaklar

ERG (2017). *Eğitim izleme raporu 2016-17*. İstanbul: ERG.

ERG ve TEGV (2016). *Çocukların gözünden okulda yaşam: Araştırma raporu*. İstanbul: ERG ve TEGV.

UNESCO (2017). *Global education monitoring report 2017/8 - Accountability in education: Meeting our commitments*. Paris: UNESCO Publishing. Ekim 2017,
<http://unesdoc.unesco.org/images/0025/002593/259338e.pdf>

UNESCO (t.y.). 2030 Sürdürülebilir kalkınma hedefleri. Ekim 2017,
<http://unesco.org.tr/dokumanlar/duyurular/skh.pdf>